

ANI/BELLEK 1

Bu sergiyle ilgili ilk düşünceler, yazmayı düşündüğüm bir konunun temelini oluştururken, iki yıl önce, sefer halinde, Stuttgart'tan, yanımda bazı Türk sanatçıların dosyalarıyla Manheim'a doğru trenle giderken çıkmıştı. Konu Türk sanatında gelenek sorunuydu.

Türkiye resminde "uluslararası" ya da "gelenek kökenli" olmaya çalışan ve görünürde uzlaşmaz olduğu sanılan çoğu sanatçının paylaştığı, işlerinin görsel montajlama üzerine kurulu olmasıydı. Gelenekçi ya da evrensel olduğu savunulan bu işler görsel aktarma biçimiyle varolmakta ve aktarılan kaynakların yapısal ve düşünsel boyutları es geçilmekteydi. Gelenek, gelenekselcilik-evrenselcilik gibi, kavramın içi boşaltılana kadar yorulmuş ancak ardında anımsanmaya değer bir tartışma bırakmamış genelgeçer bir şemsiye kavramdı. Soruları ayrı bir yerden sormam gerekiyordu.

Gelenek sorunsalından sosyal alanda bedenın tezahürüne doğru uzandım. Çünkü, Türkiye'deki sanatta kimi zaman öne sürüldüğü gibi, sorunsal, insan figürünün temsili değil, sosyal alanda bedenın sunuluşundaki ayrışma ve bedenın algılanışıydı. İnsana en yakın, en hazır şey olan beden, sosyal olanla mahrem olanın, çakıştığı ve çatıştığı yer olduğu kadar, burası farklı beden tarihlerine sahne oldu. Burada, şu anda, normatif değer yargılarına varmadan bakıldığında semptomatik konumlar vardı. İpek Aksüğüş-Duben'in resmindeki kendi olan ve olmamış gibi tekrarlanan figürü, Mithat Şen'in, Bizans/Istanbul üzerinden gösterdiği tekrar bedenleri, Murat Sinkil'in Neue Wilden çizgisinde algılanan, travesti kibeletleri, ve diğer sanatçılar...

Bunların ardından, bir sergi dizisiyle tartışmanın görsellik kazanacağı ve konunun değişik alanlardan gelen yazarlar tarafından işlenebileceği ortaya çıktı. Beden, gövde ve figür adları altında yalın kullanılmış, yalın anlaşılabilir, kavramsız sergilere konu olmuştu. Bu sorunları ayrı bir alanda toparlamak gerekiyordu.

Gelenekten önce gelen, geleneğin oluşumuna konu olacak anı ve bellek olgusuydu. Kendi geçmişine, anıları silinmiş halde, kimi zaman arkeolojik kazıyla yollanmak zorunda kalan, alternatif tarihlerin içinden kendini okuyamayan, şizofrenik bir yapılanma ve coğrafi arada-deredelik içinde konumsuzlaşan kültürler içindeydik. Mahrem kültürlerden, kentli kültürlülüğe hızla geçen yapılanmalar içinde, beden yeri, ve kisinin kendine ve ortaya sunulduğu sorunlu, ama bu da anı ve bellek sorununa eklenmişti.

Bu sergi bir diğer klasik grup sergisi değil. Sanatçılar arasında görsel ya da duymasal bir birliktelik olması gerekmiyor, ve gelişigüzel bir nedenle bir araya gelmediler. Bu sergi ve takip edecek olan sergilerde kendi değer yargı ve beğenilerine göre değil, farklı pozisyonların birbirine karşı olarak ve birbirinin yanında ortaya çıkartılması düşünülüyor. Bu sergilere Anı/Bellek sorununu inatçı bir biçimde ya da kendiliğinden kurcalamış sanatçılar katılacak. Sözkonusu olan olumlamak değil, bu işlerin bir söylem alanı oluşturması.

Örneğin, Halil Akdeniz'in kullandığı semboller, belleklerimizden ne denli yakındır, ve bunlar resmi ve meşru bir tarih bilgisiyle mi ilgilidir, yoksa bu gizli semboller gözüktüklerinden başka şeyleri mi çağrıştırmak için oradadır? Bu işler, uzun zaman önce ölmüş, Osmanlı'nın resmi "sanatı", mahrem-kitap gelenekli minyatür resmini yeniden, başka, avrupalı bir medya çerçevesinde, arkeolojik kazı sonunda ortaya çıkartan Erol Akyavaş resminden nerelerde ayırır? Sergide Erol

Akyavaş yok ancak, Akdeniz'in karşısında, Selda Asal'ın resimlerindeki zaman katmanları, zaman haritaları, okunamaz yıpranmışlıklarıyla nasıl bir tartışmaya yol açar ve arzusunu duyduğumuz, edinmek istediğimiz bilgeliği neden geri çevirir? İpek Aksüğür-Duben'in resimlerindeki, bitmemiş, aniden kendini bozan bezemeler, Akdeniz'in resimlerindeki bitmemiş alanlardan nasıl farklıdır? Aksüğür-Duben dekupe edilmiş bedensini, kendi bedenini sunarken, minyatürdeki figür oluşumuna karşı oturttuğu çıplak gövdenin tekrarında, bedeni çevreleyen ayrı resim geleneğinde, parçaları ayrıştırmada neler demektedir? Gülsün Karamustafa'nın sandıkları, anı kutuları mıdır ve kişinin kendine seçtiği anıların, genel geçer toplu anılarla çakışmaması neye işaret eder? Bunlar çeyiz sandıklarını nasıl ters çevirmektedir? Kopuk kopuk anılar, Alptekin ve Morris'in ayrıştırılmış parçalarında, şeffaf katmanlarında yeniden nasıl sunulur, iki kişinin birlikteliğinde anıların yeri ne olabilir? Burayı seçen bir Amerika'lının belleği nasıl birikir?

Bu sergideki işlerin bir arada sunulduğunda ayrı bir bilgi sunulup ayrı sorular sorulmakta. Bazı bildik gösterme biçimlerini yıkarak, kendi kokusunu ve kendi varlık alanını yüklenen işlerin karşı karşıya gelmeleri planlandı. Sergi bir anlatı gibi kuruldu ve bazı anlatılara dokunmakta. Kimlik(ler) araştırmasını ve üretimini sürdüren sanatçılar arasında salt görselliğe dayanmayan ortak bir direnç noktası --anı ve bellek olduğunu-- varsayarak, sorunu bu dar alanda inceliyor.